

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. spalio 28 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 2003/109/EB – Trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statusas – 11 straipsnis – Direktyva 2011/98/ES – Vieną leidimą turinčių darbuotojų iš trečiųjų šalių teisės – 12 straipsnis – Direktyva 2009/50/EB – Europos Sąjungos mėlynąją kortelę turinčių trečiųjų šalių piliečių teisės – 14 straipsnis – Direktyva 2011/95/ES – Asmenų, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, teisės – 29 straipsnis – Vienodas požiūris – Socialinė apsauga – Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 – Socialinės apsaugos sistemų derinimas – 3 straipsnis – Šeimos išmokos – Socialinė pagalba – Socialinis aprūpinimas – Galimybė pirkti prekes ir paslaugas – Valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos trečiųjų šalių piliečiams nesuteikiama teisės gauti „šeimos kortelę“

Byloje C-462/20

dėl *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Italija) 2020 m. rugsėjo 14 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. rugsėjo 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Associazione per gli Studi Giuridici sull’Immigrazione (ASGI),

Avvocati per niente onlus (APN),

Associazione NAGA – Organizzazione di volontariato per l’Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti

prieš

Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia,

Ministero dell’Economia e delle Finanze

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro dešimtosios kolegijos pirmininko pareigas einantis ketvirtosios kolegijos pirmininkas C. Lycourgos, teisėjai I. Jarukaitis (pranešėjas) ir M. Ilešič,

generalinis advokatas P. Pikamäe,

kancleris A. Calot Escobar,

* Processo kalba: italų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Associazione per gli Studi Giuridici sull’Immigrazione (ASGI), Avvocati per niente onlus (APN) ir Associazione NAGA – Organizzazione di volontariato per l’Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti*, atstovaujama *avvocati* A. Guariso, L. Neri ir I. Traina,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* P. Gentili,
- Europos Komisijos, atstovaujamos C. Cattabriga ir D. Martin,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 272) 11 straipsnio 1 dalies d ir f punktų, 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/98/ES dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje pateikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių (OL L 343, 2011, p. 1) 12 straipsnio 1 dalies e ir g punktų, 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos direktyvos 2009/50/EB dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo sąlygų siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą (OL L 155, 2009, p. 17) 14 straipsnio 1 dalies e punkto ir 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9) 29 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Associazione per gli Studi Giuridici sull’immigrazione (ASGI), Avvocati per niente Onlus (APN) ir Associazione NAGA – Organizzazione di volontariato per l’Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti* ginčą su *Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia* (Ministrų Tarybos pirmininko tarnybos Šeimos politikos departamentas, Italija) ir *Ministero dell’Economia e delle Finanze* (Ekonomikos ir finansų ministerija, Italija) dėl to, kad trečiųjų šalių piliečiams nesuteikiama teisės gauti šeimoms skirtą kortelę, suteikiančią galimybę pasinaudoti nuolaidomis arba mažesniais tarifais perkant prekes arba paslaugas (toliau – šeimos kortelė).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2003/109

- 3 Direktyvos 2003/109 11 straipsnyje „Vienodas požiūris“ nurodyta:

„1. „Ilgamečiai [ilgalaikiai] gyventojai kaip ir tos šalies piliečiai vienodai turi teisę:

<...>

d) į socialinę apsaugą, socialinę pagalbą [paramą] ir socialinį saugumą [socialinį aprūpinimą], kaip numatyta nacionalinėje teisėje;

<...>

f) naudotis prekėmis ir paslaugomis [pirkti prekes ir paslaugas] bei [naudotis] visuomenei prieinamų prekių ir paslaugų pasiūla, taip pat būsto įsigijimo tvarka;

<...>

2. Kalbant apie [šio] straipsnio 1 dalies b, d, e, f ir g punktų nuostatas, atitinkama valstybė narė gali apsiriboti vienodo požiūrio taikymu tikrai tiems atvejams, kai ilgalaikio gyventojų, arba jo šeimos nario, kurio labai jis ar ji nori gauti išmokas, registruota arba įprastinė gyvenamoji vieta yra tos valstybės narės teritorijoje.

<...>“

Direktyva 2009/50

- 4 Direktyvos 2009/50 14 straipsnio „Vienodų sąlygų taikymas“ 1 dalyje numatyta:

„ES mėlynosios kortelės turėtojams taikomos tokios pat sąlygos kaip ir mėlynąją kortelę išdavusios valstybės narės piliečiams šiose srityse:

<...>

e) nacionalinės teisės aktų, susijusių su socialinės apsaugos sritimis, kaip apibrėžta [1971 m. birželio 14 d. Tarybos] [r]eglamente (EEB) Nr. 1408/71 [dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (OL L 149, 1971, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 35)]. Atitinkamai taikomos [2003 m. gegužės 14 d. Tarybos] [r]eglamento (EB) Nr. 859/2003, išplečiančio Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 ir Reglamento (EEB) Nr. 574/72 nuostatų taikymą trečiųjų šalių piliečiams, kuriems jos dar netaikomos dėl jų pilietybės (OL L 124, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 317)[,] priedo specialiosios nuostatos;

<...>

g) galimybės naudotis prekėmis ir paslaugomis [pirkti prekes ir paslaugas] bei [naudotis] visuomenei prieinamų prekių ir paslaugų pasiūla, įskaitant būsto įsigijimo procedūras ir įdarbinimo tarnybų teikiamas informavimo bei konsultavimo paslaugas;

<...>“

Direktyva 2011/95

5 Direktyvos 2011/95 29 straipsnio „Socialinis aprūpinimas“ 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad tarptautinės apsaugos gavėjai tokią apsaugą suteikusioje valstybėje narėje gautų būtiną socialinę paramą, kokia suteikiama tos valstybės narės piliečiams.“

Direktyva 2011/98

6 Direktyvos 2011/98 12 straipsnyje „Teisė į vienodą požiūrį“ numatyta:

„1. Turi būti taikomas vienodas požiūris į 3 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytus trečiųjų šalių darbuotojus, kaip ir į valstybės narės, kurioje jie gyvena, piliečius, atsižvelgiant į:

<...>

e) socialinės apsaugos sritis, kaip apibrėžta [2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos] [r]eglamente (EB) Nr. 883/2004 [dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72)].

<...>

g) galimybę naudotis prekėmis ir paslaugomis [pirkti prekes ir paslaugas] bei [naudotis] visuomenei prieinamų prekių ir paslaugų pasiūla, įskaitant būsto įsigijimo tvarką, kaip numatyta nacionalinėje teisėje, nedarant poveikio sutarčių sudarymo laisvei, vadovaujantis Sąjungos ir nacionaline teise;

<...>

2. Valstybės narės gali nustatyti vienodo požiūrio taikymo apribojimus:

<...>

d) pagal 1 dalies g punktą:

i) taikydamos jį tik tiems trečiųjų šalių darbuotojams, kurie dirba <...>;

<...>“

Reglamentas Nr. 883/2004

- 7 Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnyje „Apibrėžimai“ nustatyta:

„Šiame reglamente:

<...>

z) „išmoka šeimai“ – visos išmokos natūra arba pinigais, skirtos padengti šeimos išlaidoms, neįskaitant I priede nurodytų išankstinių išlaikymo ir specialių vaiko gimimo bei įvaikinimo išmokų.“

- 8 Šio reglamento 3 straipsnio „Taikymo sritys“ 1 dalyje numatyta:

„Šis reglamentas taikomas visiems teisės aktams, kurie apima šias socialinės apsaugos sritis:

<...>

j) išmokas šeimai.“

Italijos teisė

- 9 Klostantis pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms galiojusios redakcijos 2015 m. gruodžio 28 d. *Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge di stabilità 2016)* (Įstatymas Nr. 208/2015 dėl metinio ir daugiamečio valstybės biudžeto sudarymo (2016 m. stabilumo įstatymas)) (GURI, Nr. 302 paprastasis priedas, 2015 m. gruodžio 30 d.) 1 straipsnio 391 dalyje nustatyta:

„Nuo 2016 m. įvedama šeimos kortelė, skirta Italijos piliečių arba Italijos teritorijoje teisėtai nuolat gyvenančių Europos Sąjungos valstybių narių piliečių šeimoms, auginančioms ne mažiau kaip tris kartu gyvenančius iki 26 metų amžiaus vaikus. Kortelė išduodama šeimoms, kurios jos paprašo pagal Ministrų tarybos pirmininko arba šeimos ir neįgaliųjų reikalų ministro kartu su ekonomikos ir finansų ministru patvirtintu dekretu nustatytus kriterijus ir tvarką; tas dekretas bus išleistas per tris mėnesius nuo šios nuostatos įsigaliojimo dienos. Kortelė suteikia galimybę pasinaudoti nuolaidomis arba mažesniais tarifais perkant prekes arba paslaugas iš iniciatyvoje dalyvaujančių viešųjų arba privačių subjektų. Iniciatyvoje dalyvaujantys asmenys, taikantys didesnes nuolaidas, nei paprastai galioja rinkoje, gali tokiu dalyvavimu pasinaudoti pardavimo skatinimo ir reklamos tikslais.“

- 10 Šio įstatymo 1 straipsnio 391 dalis buvo įgyvendinta *decreto della Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia – Rilascio della Carta della famiglia* (2019 m. birželio 27 d. Ministrų tarybos pirmininko tarnybos Šeimos politikos departamento dekretas dėl šeimos kortelės išdavimo (GURI, Nr. 203, 2019 m. rugpjūčio 30 d.). Tame dekrete numatyta, kad suinteresuotieji asmenys šeimos kortelę gauna iš Ministrų tarybos pirmininko tarnybos, pateikę atitinkamą prašymą. Prašymas turi būti pateiktas interneto svetainėje, jame prašymo pateikėjas turi pareikšti, kad atitinka teisės aktuose nustatytas sąlygas, visų pirma reikalavimą turėti Italijos arba kitos Sąjungos valstybės narės piliečio, teisėtai nuolat gyvenančio Italijoje, statusą. Viešieji ar privatieji prekių tiekėjai ir paslaugų teikėjai (pavyzdžiui, prekybininkai) gali savanoriškai prisijungti prie iniciatyvos. Šiuo tikslu jie gali sudaryti sutartį su Ministrų tarybos pirmininko tarnybos Šeimos politikos departamentu. Jie turi įsipareigoti

kortelės turėtojams tam tikras pačių tiekėjų pasirinktas prekes ar paslaugas parduoti su ne mažesne kaip 5 % nuolaida nuo mažmeninės pardavimo kainos. Prisijungusių tiekėjų pavadinimai skelbiami minėtoje interneto svetainėje.

- 11 *Decreto-legge Nr. 18/2020 – Misure di potenziamento del Servizio sanitario nazionale e di sostegno economico per famiglie, lavoratori e imprese connesse all'emergenza epidemiologica da COVID-19* (Dekretas-įstatymas Nr. 18/2020 dėl nacionalinės sveikatos sistemos stiprinimo priemonių ir ekonominės pagalbos šeimoms, darbuotojams ir įmonėms, susijusių su COVID-19 epidemiologine krize (GURI, Nr. 70, 2020 m. kovo 17 d.) 90a straipsniu, įterptu 2020 m. balandžio 24 d. *legge di conversione Nr. 27/2020* (Pertvarkymo įstatymas Nr. 27/2020) (GURI, Nr. 110 paprastasis priedas, 2020 m. balandžio 29 d.), 2020 metams išlaikomų vaikų skaičius, nuo kurio galima gauti šeimos kortelę, buvo sumažintas iki vieno.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 12 2020 m. kovo 31 d. raštu ASGI ir kitos dvi asociacijos, kurios nėra ieškovės pagrindinėje byloje, Ministrų tarybos pirmininko tarnybos Šeimos politikos departamentui pateikė prašymą netaikyti teisės aktų, susijusių su šeimos kortele, tiek, kiek pagal juos trečiųjų šalių piliečiams, kurių teisinė padėtis saugoma pagal Sąjungos teisę, nesuteikiama teisės gauti šią kortelę.
- 13 Kadangi į šį prašymą nebuvo atsakyta, ieškovės kreipėsi į *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Italija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, prašydamos taikyti specialią ginčų diskriminacijos srityje sprendimo procedūrą ir siekdamos, kad šie teisės aktai būtų netaikomi ir nurodyta juos iš dalies pakeisti.
- 14 Šiame teisme ieškovės, be kita ko, teigia, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai prieštarauja Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies d punktui, nes šeimos kortelė, jų manymu, patenka į šioje nuostatoje vartojamas sąvokas „socialinė apsauga“, „socialinė pagalba [parama]“ ir „socialinis saugumas [aprūpinimas]“. Šie teisės aktai taip pat prieštarauja Direktyvos 2011/98 12 straipsnio 1 dalies e punktui, siejamam su Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio z punktu ir 3 straipsnio 1 dalies j punktu, nes šeimos kortelė patenka į šiame reglamente apibrėžtą sąvoką „išmoka šeimai“. Galiausiai minėti teisės aktai prieštarauja Direktyvos 2009/50 14 straipsnio 1 dalies e punktui, siejamam su tomis pačiomis Reglamento Nr. 883/2004 nuostatomis, ir Direktyvos 2011/95 29 straipsniui, nes šeimos kortelė patenka į šioje nuostatoje nurodytą sąvoką „socialinis aprūpinimas“.
- 15 Be to, ieškovės teigia, kad nagrinėjami teisės aktai taip pat prieštarautų Sąjungos teisei, jeigu būtų nustatyta, kad šeimos kortelės išdavimas yra paslauga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies f punktą, Direktyvos 2011/98 12 straipsnio 1 dalies g punktą ir Direktyvos 2009/50 14 straipsnio 1 dalies g punktą.
- 16 Atsakovai pagrindinėje byloje prašo atmesti ieškinį ir, kiek tai susiję su Direktyva 2003/109, teigia, kad šeimos kortelė nepatenka į sąvoką „socialinė parama“ ar „socialinis aprūpinimas“, bet ji yra paramos šeimai ir išlaidų šeimai skirtoms paslaugoms mažinimo priemonė. Šiuo klausimu jie tvirtina, kad šios kortelės išdavimas nepriklauso nuo naudos gavėjų pajamų ir kad ji nėra finansuojama viešosios valdžios institucijų, nes nuolaidas taiko sutartį pasirašę prekių tiekėjai ir paslaugų teikėjai. Dėl analogiškų priežasčių jie mano, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai neprieštarauja nei Direktyvai 2011/98, nes šeimos kortelė negali būti laikoma šeimos išmoka, nei Direktyvai 2009/50, nei Direktyvai 2011/95.

- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad bylos baigtis didžiąja dalimi priklauso nuo to, ar „šėimos kortelė“ patenka į vieną iš minėtose direktyvose ir Reglamente 883/2004 vartojamų sąvokų: „socialinė apsauga“, „socialinė [parama]“, „socialinis aprūpinimas“, „galimybė naudotis prekėmis ir paslaugomis [pirkti prekes ir paslaugas]“ ar „[šėimos išmoka]“.
- 18 Jis pažymi, kad nors bet kokią naudą, gaunamą iš šėimos kortelė besinaudojančioms šėimoms suteikiamos nuolaidos, turi padengti viešieji arba privatūs prekių tiekėjai ir paslaugų teikėjai, nusprendę sudaryti sutartį su Ministrų tarybos pirmininko tarnybos Šėimos politikos departamentu, šis departamentas, kurio veikla finansuojama iš valstybės biudžeto, nagrinėja prašymus išduoti šėimos kortelės, jas išduoda ir paskelbia tokią sutartį sudariusių viešųjų ir privačių organizacijų pavadinimus.
- 19 Jis pažymi, kad šalių iškeltus teisinius klausimus reikia spręsti autonomiškai aiškinant Sąjungos teisę.
- 20 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale di Milano* (Milano teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar pagal [Direktyvos 2003/109] 11 straipsnio 1 dalies d ar f punktus draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami šioje byloje, kuriuose numatyta, kad valstybės narės vyriausybė tik šios valstybės narės ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiams išduoda dokumentą, suteikiantį teisę gauti nuolaidas apmokant už sutartį su šios valstybės narės vyriausybe sudariusių viešųjų ir privačių asmenų tiekiamas prekes ar teikiamas paslaugas, ir toks dokumentas neišduodamas šalyje ilgai gyvenantiems trečiųjų valstybių piliečiams?
2. Ar pagal [Direktyvos 2011/98] 12 straipsnio 1 dalies e punktą, siejamą su [Reglamento Nr. 883/2004] 1 straipsnio z punktu ir 3 straipsnio 1 dalies j punktu arba [Direktyvos 2011/98] 12 straipsnio 1 dalies g punktu, draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami šioje byloje, kuriuose numatyta, kad dokumentą, suteikiantį teisę gauti nuolaidas apmokant už sutartį su tos valstybės narės vyriausybe sudariusių viešųjų ir privačių asmenų tiekiamas prekes ar teikiamas paslaugas, valstybės narės vyriausybė gali išduoti tik tai tos valstybės narės ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiams ir toks dokumentas neišduodamas trečiųjų valstybių piliečiams, minimiems [Direktyvos 2011/98] 3 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose?
3. Ar pagal [Direktyvos 2009/50] 14 straipsnio 1 dalies e punktą, siejamą su [Reglamento Nr. 883/2004] 1 straipsnio z punktu ir 3 straipsnio 1 dalies j punktu arba [Direktyvos 2009/50] 14 straipsnio 1 dalies g punktu, draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami šioje byloje, kuriuose numatyta, kad dokumentą, suteikiantį teisę gauti nuolaidas apmokant už sutartį su tos valstybės narės vyriausybe sudariusių viešųjų ir privačių asmenų tiekiamas prekes ar teikiamas paslaugas, valstybės narės vyriausybė gali išduoti tik tai tos valstybės narės ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiams ir toks dokumentas neišduodamas trečiųjų valstybių piliečiams, turintiems pagal [Direktyvą 2009/50] išduotą Europos Sąjungos mėlynąją kortelę?

4. Ar pagal [Direktyvos 2011/95] 29 straipsnį draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami šioje byloje, pagal kuriuos dokumentą, suteikiantį teisę gauti nuolaidas apmokant už sutartį su tos valstybės narės vyriausybe sudariusių viešųjų ir privačių asmenų tiekiamas prekes ar teikiamas paslaugas, valstybės narės vyriausybė gali išduoti tikrai tos valstybės narės ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiams ir toks dokumentas neišduodamas trečiųjų valstybių piliečiams, kuriems taikoma tarptautinė apsauga?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 21 Savo keturiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar pagal Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies d punktą arba 11 straipsnio 1 dalies f punktą, Direktyvos 2011/98 12 straipsnio 1 dalies e punktą arba 12 straipsnio 1 dalies g punktą, Direktyvos 2009/50 14 straipsnio 1 dalies e punktą arba 14 straipsnio 1 dalies g punktą ir Direktyvos 2011/95 29 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos trečiųjų valstybių piliečiams nesuteikiama teisės gauti šeimos kortelę, leidžiančią pasinaudoti nuolaidomis arba mažesniais tarifais apmokant už sutartį su tos valstybės narės vyriausybe sudariusių viešųjų ir privačių asmenų tiekiamas prekes ar teikiamas paslaugas.
- 22 Siekiant nustatyti, pirma, ar šis teisės nesuteikimas prieštarauja vienodam požiūriui, kiek tai susiję su šiose direktyvose numatytais išmokomis, reikia išnagrinėti, ar šeimos kortelė priskiriama prie vienos iš šių išmokų.
- 23 Šiuo tikslu pirmiausia reikia pažymėti, kad Direktyvos 2011/98 12 straipsnio 1 dalies e punkte ir Direktyvos 2009/50 14 straipsnio 1 dalies e punkte nurodytos išmokos priklauso skirtingoms socialinės apsaugos sritims, kaip jos apibrėžtos Sąjungos teisėje, t. y. Reglamente Nr. 883/2004.
- 24 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją išmokų, kurios patenka į Reglamento Nr. 883/2004 taikymo sritį, ir išmokų, kurios į ją nepatenka, atskyrimas iš esmės grindžiamas kiekvienos išmokos požymiais, pirmiausia jos tikslais ir skyrimo sąlygomis, o ne tuo, ar pagal nacionalinės teisės aktus ši išmoka laikoma socialinės apsaugos išmoka (2017 m. birželio 21 d. Sprendimo *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, 20 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants (Pasienio darbuotojo sutuoktinio vaikas)*, C-802/18, EU:C:2020:269, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 25 Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad išmoka gali būti laikoma socialinės apsaugos išmoka, jeigu, pirma, ji gavėjams skiriama neatlikus jokio individualaus ir diskrecinio jų asmeninių poreikių vertinimo, remiantis teisės aktuose apibrėžta situacija, ir, antra, jeigu ji susijusi su viena iš Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalyje aiškiai išvardytų rizikos rūšių (2017 m. birželio 21 d. Sprendimo *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, 20 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants (Pasienio darbuotojo sutuoktinio vaikas)*, C-802/18, EU:C:2020:269, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 26 Taigi, išmokos, kurios automatiškai skiriamos šeimoms, atitinkančioms tam tikrus objektyvius kriterijus, susijusius, be kita ko, su šeimos dydžiu, pajamomis ir turimu turtu, neatliekant jokio individualaus ir diskrecinio asmeninių poreikių vertinimo, ir kuriomis siekiama padengti šeimos išlaidas, turi būti laikomos socialinės apsaugos išmokomis (2017 m. birželio 21 d. Sprendimo

Martinez Silva, C-449/16, EU:C:2017:485, 22 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants (Pasienio darbuotojo sutuoktinio vaikas)*, C-802/18, EU:C:2020:269, 37 punktą).

- 27 Dėl klausimo, ar konkreti išmoka priklauso Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies j punkte nurodytoms šeimos išmokoms, pažymėtina, kad, remiantis šio reglamento 1 straipsnio z punktu, sąvoka „išmoka šeimai“ reiškia visas išmokas natūra arba pinigais, skirtas šeimos išlaidoms padengti, neįskaitant šio reglamento I priede nurodytų išankstinių išlaikymo ir specialių vaiko gimimo bei įvaikinimo išmokų. Taigi, šeimos išmokos yra skirtos socialiai paremti šeimą išlaikančius darbuotojus, leidžiant savivaldos institucijai kompensuoti dalį tokių išlaidų. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad žodžių junginys „padengti šeimos išlaidoms“ turi būti aiškinamas taip, kad jis pirmiausia susijęs su viešąja parama šeimos biudžetui, siekiant sumažinti vaikų priežiūros išlaidas (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 24 d. Sprendimo *Lachheb*, C-177/12, EU:C:2013:689, 34 ir 35 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją; 2017 m. birželio 21 d. Sprendimo *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, 23 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants (Pasienio darbuotojo sutuoktinio vaikas)*, C-802/18, EU:C:2020:269, 38 punktą).
- 28 Nors, kaip teigia ieškovės, šeimos kortelė yra skirta šeimoms ir Italijos teisės aktų leidėjo buvo kvalifikuota kaip „paramos daugiavaikėms šeimoms priemonė“ ir nors šios kortelės išdavimas, sutarčių su suinteresuotais prekių tiekėjais ar paslaugų teikėjais sudarymas ir jų pavadinimų paskelbimas yra užtikrinamas ir finansuojamas valstybės, vis dėlto minėtos kortelės tikslas – leisti pasinaudoti šių prekių tiekėjų ar paslaugų teikėjų taikomomis nuolaidomis arba mažesniais tarifais, kai pastarieji padengia šių nuolaidų ar tarifų teikiamą naudą ir šioje paramos šeimai akcijoje dalyvauja savanoriškai. Kaip teigia Italijos vyriausybė ir Europos Komisija, šeimos kortelė nėra viešosios paramos pobūdį turinti išmoka, kai bendruomenė dalyvauja padengdama šeimos išlaidas, ir dėl tos priežasties ji nepatenka į Reglamento Nr. 883/2004 taikymo sritį.
- 29 Darytina išvada, kad Direktyvos 2011/98 12 straipsnio 1 dalies e punktą ir Direktyvos 2009/50 14 straipsnio 1 dalies e punktą reikia aiškinti taip, kad pagal juos nedraudžiami tokie teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje.
- 30 Be to, skirtingai nei direktyvose 2011/98 ir 2009/50, Direktyvoje 2003/109 daroma nuoroda į nacionalinę teisę, siekiant nustatyti, ar konkreti socialinė išmoka priklauso joje nurodytoms socialinėms išmokoms, nes jos 11 straipsnio 1 dalies d punkte įtvirtintas vienodas požiūris į ilgalaikius gyventojus ir atitinkamos valstybės piliečius, kiek tai susiję su socialine apsauga, socialine parama ir socialiniu aprūpinimu, „kaip numatyta nacionalinėje teisėje“.
- 31 Šiuo klausimu primintina, kad, jei Sąjungos teisės aktų leidėjas pateikė aiškią nuorodą į nacionalinės teisės aktus, kaip Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies d punkto atveju, Teisingumo Teismas neturi pateikti pagal Sąjungos teisę savarankiško ir vienodo atitinkamų terminų apibrėžimo. Vis dėlto tai, kad Sąjungos teisėje nėra savarankiško ir vienodo sąvokų „socialinė apsauga“, „socialinė parama“ ir „socialinis aprūpinimas“ apibrėžimo, ir tai, kad Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies d punkte daroma nuoroda į šias sąvokas, nereiškia, kad valstybės narės gali pakenkti jos veiksmingumui, taikydamos minėtame straipsnyje numatytą vienodo požiūrio principą (šiuo klausimu žr. 2012 m. balandžio 24 d. Sprendimo *Kamberaj*, C-571/10, EU:C:2012:233, 77 ir 78 punktus).

- 32 Vis dėlto nagrinėjamu atveju neatrodo, kad teisės gauti šeimos kortelę pagal Direktyvą 2003/109 nesuteikimas trečiųjų šalių piliečiams, turintiems ilgalaikio gyventojų statusą, galėtų pakenkti šios direktyvos veiksmingumui, kiek tai susiję su vienodu požiūriu socialinės apsaugos, socialinės paramos ir socialinio aprūpinimo srityje. Taigi, jeigu pagal Italijos teisės aktus ši kortelė nepatenka į sąvokas „socialinė apsauga“, „socialinė parama“ arba „socialinio aprūpinimas“ (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), pagal Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies d punktą nedraudžiami tokie teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje.
- 33 Kalbant apie Direktyvą 2011/95, pažymėtina, kad jos 29 straipsnyje numatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad tarptautinės apsaugos gavėjai tokią apsaugą suteikusioje valstybėje narėje gautų tokią pačią būtiną socialinę pagalbą, kokia suteikiama tos valstybės narės piliečiams. Taigi pagal šią direktyvą reikalaujama, kad asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, skiriamų socialinių išmokų dydis būtų toks pat kaip ir šios valstybės narės piliečiams skiriamų išmokų dydis (šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 21 d. Sprendimo *Ayubi*, C-713/17, EU:C:2018:929, 25 punktą).
- 34 Nors Direktyvoje 2011/95 nėra jokių paaiškinimų dėl išmokų, kurias turėtų gauti socialinę paramą pagal šios direktyvos 29 straipsnį gaunantys asmenys, iš suformuotos jurisprudencijos matyti, jog sąvoka „socialinė parama“ apima pagalbos sistemas, nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu sukurtas valdžios institucijų, į kurias kreipėsi asmuo, neturintis pakankamai išteklių savo ir savo šeimos narių elementariems poreikiams patenkinti (pagal analogiją žr. 2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 63 punktą ir 2015 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, 44 punktą).
- 35 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar, atsižvelgiant į šią apibrėžtį, šeimos kortelė yra socialinė parama, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2011/95 29 straipsnį.
- 36 Antra, dėl klausimo, ar tai, kad šeimos kortelė neišduodama direktyvose 2003/109, 2011/98 ir 2009/50 nurodytiems trečiųjų šalių piliečiams, prieštarauja vienodam požiūriui, numatytam Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies f punkte, Direktyvos 2011/98 12 straipsnio 1 dalies g punkte ir Direktyvos 2009/50 14 straipsnio 1 dalies g punkte, pažymėtina, kad pagal šias nuostatas šiose direktyvose nurodyti trečiųjų šalių piliečiai traktuojami kaip priimančiosios valstybės narės piliečiai, kiek tai susiję su galimybe pirkti prekes ir paslaugas bei naudotis visuomenei prieinamų prekių ir paslaugų pasiūla.
- 37 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktos informacijos matyti, kad šeimos kortelės tikslas yra sudaryti galimybę pirkti prekes ir paslaugas bei naudotis visuomenei prieinamų prekių ir paslaugų pasiūla, pasinaudojant nuolaidomis arba mažesniais tarifais.
- 38 Taigi teisės gauti šią šeimos kortelę direktyvose nurodytiems trečiųjų šalių piliečiams nesuteikimas, taip iš jų atimant galimybę pirkti prekes ir paslaugas bei naudotis prekių ir paslaugų pasiūla tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir Italijos piliečiai, reiškia nevienodą požiūrį, prieštaraujantį Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies f punktui, Direktyvos 2011/98 12 straipsnio 1 dalies g punktui ir Direktyvos 2009/50 14 straipsnio 1 dalies g punktui.
- 39 Šiuo klausimu pažymėtina, kad iš bylos medžiagos, visų pirma iš Italijos vyriausybės pateiktų rašytinių pastabų, nematyti, jog ši vyriausybė būtų aiškiai pareiškusi, kad ketina remtis Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 2 dalyje ir Direktyvos 2011/98 12 straipsnio 2 dalies d punkto

i papunktyje numatytais nukrypti leidžiančiomis nuostatomis (šiuo klausimu žr. 2017 m. birželio 21 d. Sprendimo *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, 29 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

40 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia taip atsakyti į pateiktus klausimus:

- Direktyvos 2011/98 12 straipsnio 1 dalies e punktas ir Direktyvos 2009/50 14 straipsnio 1 dalies e punktas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos šiose direktyvose nurodytiems trečiųjų šalių piliečiams nesuteikiama teisės gauti šeimoms skirtą kortelę, suteikiančią galimybę pasinaudoti nuolaidomis arba mažesniais tarifais apmokant už sutartį su tos valstybės narės vyriausybe sudariusių viešųjų ir privačių asmenų tiekiamas prekes ar teikiamas paslaugas,
- Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies d punktą reikia aiškinti taip, kad pagal jį taip pat nedraudžiama taikyti tokių teisės aktų, jeigu pagal šiuos nacionalinės teisės aktus tokia kortelė nepatenka į sąvokas „socialinė apsauga“, „socialinė parama“ arba „socialinis aprūpinimas“,
- Direktyvos 2011/95 29 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami tokie teisės aktai, jeigu minėta kortelė patenka į viešosios valdžios institucijų nustatytą paramos sistemą, kuria naudojasi asmuo, neturintis pakankamai išteklių savo ir savo šeimos narių elementariems poreikiams patenkinti,
- Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies f punktą, Direktyvos 2011/98 12 straipsnio 1 dalies g punktą ir Direktyvos 2009/50 14 straipsnio 1 dalies g punktą reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiami tokie teisės aktai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 41 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/98/ES dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje pateikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių 12 straipsnio 1 dalies e punktas ir 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos direktyvos 2009/50/EB dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo sąlygų siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą 14 straipsnio 1 dalies e punktas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos trečiųjų valstybių piliečiams nesuteikiama teisės gauti šeimoms skirtą kortelę, suteikiančią galimybę pasinaudoti nuolaidomis arba mažesniais tarifais apmokant už sutartį su tos valstybės narės vyriausybe sudariusių viešųjų ir privačių asmenų tiekiamas prekes ar teikiamas paslaugas.

2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso 11 straipsnio 1 dalies d punktą reikia aiškinti taip, kad pagal jį taip pat nedraudžiama taikyti tokių teisės aktų, jeigu pagal šiuos nacionalinės teisės

aktus tokia kortelė nepatenka į sąvokas „socialinė apsauga“, „socialinė parama“ arba „socialinis aprūpinimas“.

2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 29 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami tokie teisės aktai, jeigu ši kortelė patenka į viešosios valdžios institucijų nustatytą paramos sistemą, kuria naudojasi asmuo, neturintis pakankamai išteklių savo ir savo šeimos narių elementariems poreikiams patenkinti.

**Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies f punktą,
Direktyvos 2011/98 12 straipsnio 1 dalies g punktą ir
Direktyvos 2009/50 14 straipsnio 1 dalies g punktą reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiami tokie teisės aktai.**

Parašai.